

5. Állomás: Csíbor (Vízi gerinctelen élővilág)

A Holtágnál és környezetében előforduló, védett és az európai unióban közösségi jelentőségű állatfajok:

Puhatestűek

Kagylók

lapos tavi kagyló (*Pseudanodonta complanata*) Európai elterjedésű faj. Lassan mozgó, iszapos aljzatú síkvidéki folyókban, holtágakban, tavakban él. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtágban szórványos előfordulású.

Csigák

apró fillérescsiga (*Anisus vorticulus*) Hínárnövényzetben gazdag, magas oxigén- és mésztartalmú málló- és lassan folyó vizek lakója. Foltszerűen előforduló közép- és kelet-európai faj. Hazánkban szórtan megtalálható faj. A Berni Egyezmény (II. függelék) és az EU. Habitat Directive (IV. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtágban szórványos előfordulású.

éti csiga (*Helix pomatia*) A Berni Egyezmény hatálya alá eső faj. Természetvédelmi értéke: 2000,- Ft. A holtág mentén nagyobb számban az Arborétumban, Anna-ligetben és az Erzsébet-ligetben fordul elő.

Ízeltlábúak

Magasabb rendű rákok

kecskerák (*Astacus leptodactylus*) A folyami rákkal szemben, az állóvizet kedveli. A víz tisztaságára érzékenyen reagáló, indikátor szervezet. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. Nem túl nagy, de stabil állománya él a holtágban.

Pókok

búvárpók (*Argyroneta aquatica*) Az alámerült hínárral dúsan benőtt vízterek lakója. Legfontosabb élőhelyei a kiterjedtebb tavak, holtágak, csatornák, de megtalálható mocsarakban is. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtágban a hínárral benőtt Bikazugi szakaszon gyakoribb, máshol ritka.

szegélyes vidrapók (*Dolomedes fimbriatus*) A szegélyes vidrapók Közép-Európában, így Magyarország egész területén is mindenütt megtalálható, de száma fokozatosan fogyatkozik, mivel a háborítatlan vizes élőhelyek száma egyre csökken. A fiatalok kevésbé kötődnek a nedves élettérhez, mint az idősebb állatok. Jellemző élőhelyei a mocsárrétek, vízparti magaskórósok, dűsnövényzetű állóvizek. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág mocsaras vízterű részein, az üde növényzetű parti sávban sokfelé megtalálható.

szongáriai cselőpók (*Lycosa syngorensis*) Elsődlegesen az Alföld homokos, szikes vidékein él függőleges lyukakban. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Másodlagosan gátak száraz oldalaiban is megél, így a holtágat kísérő védtöltés egyes részein is szórványos előfordulású.

Rovarok

tiszavirág (*Palingenia longicauda*) A Tisza vízrendszerében még gyakorinak mondható kérészfaj. Érzékeny a vízszennyezésre. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. A holtágban szórványos előfordulású. „Virágzásában” változó intenzitással, de évről-évre gyönyörködhetünk.

sárgás szitakötő (*Gomphus flavipes*) Magyarországon a nagyobb folyóknál fordul elő (Duna, Dráva, Rába), de különösen a Tisza-menti populációja jelentős. Az IUCN besorolása szerint veszélyeztetett. A Berni Egyezmény (II. függelék) és az EU. Habitat Directive (IV. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft. Térségünkben jellemzően a Hármas-Körös hullámterének vizes élőhelyein fordul elő, de szórványos adatai vannak a holtág területéről is.

feketelábú szitakötő (*Gomphus vulgatissimus vulgatissimus*) A lassúbb folyású vizek lakója, de iszapos partszegélyű holtágak mentén is előfordul. Az IUCN besorolása szerint: sérülékeny. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Magyarországon az egész országban megtalálható, elsősorban a nagyobb folyók mentén. A Hármas-Körös hullámterében gyakori, a holtág megfelelő élőhelyein ritka előfordulású.

lassú szitakötő (*Sympetrum depressiuculum*) Európai populációi szigetszerűek, Közép-Európában csak egy keskeny sávban fordul elő. Magyarországon a síkvidékeken (Hortobágy, Kiskunság, Szigetköz) található meg. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Térségünkben jellemzően a Hármas-Körös hullámterének vizes élőhelyein fordul elő, de szórványos adatai vannak a holtág területéről is.

kis bábrabló (*Calosoma inquisitor*) Erdős területekhez kötődő futóbogár, de alkalmanként cserjés szegélyekben is előfordul. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Adata az Arborétum természetszerűbb ligeterdő jellegű részeiről van, valószínűleg az Erzsébet-ligetben és Anna-ligetben is él.

aranyos bábrabló (*Calosoma auronitens*)

Európa és Ázsia mérsékelt övi vidékein él. Általában a tölgyesek lombkorona szintjében vadászik. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Előfordul az Arborétum holtág melletti keményfás foltjain.

mezei futrinka (*Carabus granulatus*) Magyarországon széles körben elterjedt faj. A nedves és mezofil élőhelyek minden típusában (mocsárrétek, üde gyepek, sás-gyékyényes mocsarak, ligeterdők) előfordul. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág mocsaras, üde gyepes és fás-ligetes növényzetű parti sávjában megtalálható.

kis szarvasbogár (*Dorcus parallelepipedus*) Hazánkban mindenfelé előfordul, ahol korhadó lombos fák találhatóak, de a nedvesebb erdőkben különösen gyakori. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág menti „ligetek” idős fákkal tarkított részein gyakori faj a szarvasbogár (*Lucanus cervus*) Elsősorban tölgy fajok dominálta erdőkben él. Európa lomberdőzónájának nagy részében előfordul. Régebben jelentős számban élt az egész földrészen, ám élőhelyének megritkulása miatt példányszáma is lecsökkent. A Berni Egyezmény és az EU Habitat Directive hatálya alá eső faj. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. A holtág mentén előfordul az Arborétum és Anna-liget öreg tölgyfáinál.

orrszarvúbogár (*Oryctes nasicornis*) Európa jelentős részén él. Lárvája ritkás, öreg tölgyerdők elhalt tuskóiban fejlődik. Hazánkban erősen megritkult. Természetvédelmi értéke: 50 000,- Ft.

A holtág mentén előfordul az Arborétum és Anna-liget öreg tölgyfáinál. pompás virágbogár (*Protaetia aeruginosa*) Fejlődésmenete miatt fás területekhez kötődő bogárfaj. Hazánkban sokféle erdőtípusban megtalálja életfeltételeit, de a puhafa- és keményfaligetekre különösen jellemző. Elsősorban ott található, ahol sok az idős, részben már elhalt, de még lábon álló fa. Az IUCN Vörös Könyv az "aktuálisan veszélyeztetett" kategóriába sorolja. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtágmenti „ligetek” idős fákkal tarkított részein gyakori faj.

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) Holt fáokban gazdag, - elsősorban nyárfa – erdőkben fordul elő. Mind Európában, mind hazánkban hegy-, domb- és síkvidéken előfordul, de az Alföldön gyakoribb. Az IUCN besorolása szerint veszélyeztetett. A Berni Egyezmény (II. függelék) és az EU. Habitat Directive (IV. melléklet) hatálya alá tartozó közösségi jelentőségű faj. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág mentén szórványosan előfordul az Arborétum és Anna-liget öreg, ligetes erdőrészeiben.

diófacincér (*Megopis scabricornis*) Hazánkban öreg - főként ártéri - erdők, valamint lakott települések, temetők, parkok, fasorok fái az élőhelyei. Idős faállományok jellemző cincér faja. Polifág, különböző lombos fáokban, elsősorban fűzekben és nyarokban fejlődik. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Megtalálható a holtág menti idősebb faállományokban Anna-ligetben, az Erzsébet-ligetben és az Arborétumban.

pézsmacincér (*Aromia moschata*) Euroszibériai elterjedésű faj. A Dél-Tiszántúlon fűz-nyár erdők jellegzetes bogara. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág mentén az idősebb fűzesekben, szoliter fűzfáknál stabil állománya él.

laposorrú ormányos (*Gasterocercus depressirostris*) Európa középső sávjában honos, de mindenütt ritka. Idős, holt fákkal tarkított tölgyesek lakója. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. Eddig az Arborétumban mutatták ki jelenlétét.

kis színjátszólepke (*Apatura ilia*) Euroszibériai (bicentrikus) elterjedésű fűz-nyár fogyasztó faj, amely hazánkban elsősorban hegy- és dombvidéken él, azonban az alföldi folyók menti fűz-nyár ligeterdőkben, bokorfűzesekben is megtalálható. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. A holtágmenti idősebb ligeterdő foltokban szórványos előfordulású.

kardoslepke (*Iphiclides podalirius*) Erdőszegélyekre jellemző faj. A Dél-Tiszántúlon sokfelé gyakori. Rózsafélék, csonthájas fászfárúak a tápnövényei. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. A holtág mentén sokfelé, de csak szórványosan megfigyelhető.

fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*) Európában és hazánkban is széles körben elterjedt és gyakori faj. A Dél-Tiszántúlon is sokfelé előfordul. Magaskórósokban, réteken és kertekben sokféle növény virágainak nektárjával táplálkozik. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. A holtág mentén naps rétfoltokon, cserjésekben szórványosan megfigyelhető.

nappali pávaszem (*Inachis io*) Az egész palearktikumban, így hazánkban is elterjedt faj. Élőhelyei eredetileg liget- és láperdők, üde lomboserdők lehettek, de faunaterületünkön elsősorban másodlagos élőhelyeken fordul elő ott, ahol nagyobb *csalán* állományok tenyésznek. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. Megtalálható az Arborétumban, az Erzsébet-ligetben és az Anna-ligetben.

nagy rókalepke (*Nymphalis polychlorus*) Hazánkban elterjedt, palearktikus faj. Főként erdőszegélyeken, kertekben, parkokban fordul elő. Hernyója elsősorban *fűz-, nyár- és szil* fajokon táplálkozik. Természetvédelmi értéke: 10 000,- Ft. A holtág mentén ligetekben, rétfoltokon, cserjésekben sokfelé megfigyelhető.

c-betűs lepke (*Nymphalis c-album*) Az egész palearktikumban elterjedt faj, Magyarországon is mindenütt honos. Erdei utak, tisztások, ligetes erdők, bozótosok és kertek jelentik élőhelyeit. A hernyó tápnövényei a *komló*, a *nagy csalán*, *szil*-fajok, *mogyoró* fajok és *ribiszke* fajok. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág mentén ligetekben, rétfoltokon, cserjésekben sokfelé megfigyelhető.

atalantalepke (*Vanessa atalanta*) A mérsékelt égövi Európában él, ahol még gyakorinak mondható. Vándorló lepkefaj. A nyílt területeket kedveli. Előfordul kertekben, gyümölcsösökben, erdőszéleken, parkokban. Természetvédelmi értéke: 5 000,- Ft. A holtág mentén az Arborétum, az Erzsébet-liget és az Anna-liget tisztásain gyakorta megfigyelhető.